

INFORME INSTITUT D'ESTUDIS EIVISSENCES

A partir de la recuperació de la democràcia i la paulatina implantació del règim autonòmic a les Illes Balears, els succesius governs han fet palesa la necessitat d'adequar els símbols (escuts i banderes) institucionals a la realitat històrica i genealògica. Ja des de l'època del Consell General Interinsular i la implantació del Consell Insular d'Eivissa i Formentera s'ha demanat als historiadors illencs l'elaboració d'informes, vinculants o no, que fonamentin, d'acord amb la realitat històrica, la genealogia, l'heràldica i la vexil·lologia, els símbols representatius d'institucions de govern, a partir de la conquesta catalana de 1235.

L'institut d'Estudis Eivissencs, en la persona del seu aleshores president, Sr. Joan Marí Cardona, fou requerit a l'inici del període autonòmic per elaborar, en comissió d'experts, un d'aquests informes, especialment referit a les Illes Pitiüses, gairebé assumit per la majoria dels partits polítics amb representació parlamentària.

Atesa la provisionalitat de la simbologia, la Comissió Executiva de l'IEE l'any 2001 encarregà un informe al Sr. Armand de Fluvià, conseller heràldic de Catalunya, president de la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia i Vexil·lologia i membre de l'Académie International d'Héraldique, a qui s'adreçà tota la informació històrica i bibliogràfica disponible. Rebut aquest i estudiat el seu contingut, la Comissió Executiva assumí íntegrament el fons i la forma de l'estudi, considerant que s'ajustava al màxim rigor històric i genealògic.

El Consell Insular d'Eivissa, ja a la presa de possessió manifestà la voluntat d'encarregar a la nostra entitat un estudi de la simbologia de la màxima institució eivissenca, que va fer palesa amb la signatura d'un conveni signat el 27 de juliol de 2007.

la Comissió Executiva de l'IEE, a la sessió ordinària de dia 18 de setembre acordà proposar al Consell d'Eivissa el dictamen que s'adjunta:

INFORME SOBRE SÍMBOLS CÍVICS D'EIVISSA

Escut del Consell Insular

Hem de partir de la base que aquest organisme és de nova creació (1979), tanmateix cal dir que des del 1299 fins a 1715 existí un Consell General d'Eivissa, que fou organisme consultiu de la Universitat d'Eivissa, el precedent de l'ajuntament borbònic. El 1833, les Pitiüses formaren part de la Província de les Balears, juntament amb Formentera.

El Consell Insular d'Eivissa i Formentera, en Sessió de 30 de juliol de 1979, va acordar, vist un Informe de la Comissió d'Educació i Cultura, adoptar com escut el que va proposar, en un informe de juny del mateix any, el Sr. canonge Joan Marí i Cardona, President de l'esmentat Consell: "un escudo de tres torres con fondo cuatribarrado, con la corona de los Reyes de Aragón, corona marquesal", sense precisar el color del castell.

L'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, del 1983, estableix al seu Article 4.2, que cada illa de la Comunitat Autonòmica "podrà tenir la seva bandera i símbols distintius propis, per acord del Consell Insular respectiu".

En Sessió extraordinària de 1 de desembre de 1983, el Ple del Consell Insular d'Eivissa i Formentera va acordar aprovar, com a un dels seus símbols

Consell Insular
d'Eivissa

ANÀLISI DE LA SEVA FACTURA

representatius, la bandera del Consell Insular, en base a un penó històric de l'antiga Universitat (ajuntament) d'Eivissa format "por cuatro barras rojas horizontales sobre fondo amarillo y con cuatro castillos, distintivos asimismo de la desaparecida Universidad, en los cuatro ángulos", també sense precisar el color dels castells.

El Consell Insular usa actualment un escut rectangular quadrilong arrodonit a la part inferior, anomenat per alguns "escut espanyol" i que jo anomeno "escut ibèric", però amb unes proporcions que no són les correctes de 5 d'amplada per 6 de llargada. Unes vegades apareix timbrat amb una corona de marquès i altres amb una d'infant d'Espanya. El seu blasonament és el següent: d'or, 4 pals de gules: el peu d'argent (també l'he vist de sable) amb tres faixes onades d'atzur, sostenint un castell "al natural" tancat de sable. El precedent immediat d'aquest escut és el de l'antiga "universitat" (o sigui, allò que ara és un ajuntament) d'Eivissa, un dels referents més antics que conec és el que apareix a una biga del sostre de l'antiga Universitat (o sigui, ajuntament) d'Eivissa. Aquest escut és de gules, amb un castell d'or (o possiblement d'argent?), tancat de sable a la punta de tres o quatre (no és clar) faixes onades d'or (o possiblement d'argent?).

La forma de l'escut

La conferència internacional sobre heràldica municipal, celebrada a Roma l'any 1958, va aprovar una proposta de donar als escuts cívics una forma que permetés una ràpida identificació d'aquesta mena d'escuts i diferenciar-los dels seus països i nacions i dels de llinatges. La proposta, i la seva recomanació es basava en el precedent que als països de l'antiga Corona d'Aragó (Catalunya, Aragó, Illes Balears, País Valencià i Sardenya) era molt comuna la forma caironada dels escuts. L'escut caironat és un escut quadrat, o sigui, amb quatre angles rectes, i recolzat sobre un dels seus vèrtexs. Aquesta proposta no ha estat acceptada per la Real Academia de la Historia, que recomana l'escut que ella anomena "espanyol". La Generalitat de Catalunya, quan el 1981 va tenir transferida la competència d'oficialització dels símbols representatius dels ens locals, va adoptar aquella recomanació. Alguns municipis del País Valencià i de l'anomenada Franja de Ponent aragonesa, també han adoptat aquesta forma d'escut, que és la que jo recomanaria. D'aquesta manera tothom que veu un escut caironat ja sap que es tracta d'un municipi, d'una comarca o província.

El timbre de l'escut

Les corones serveixen per indicar la categoria de la persona o entitat que porta l'escut. El regne d'Espanya porta a l'escut una corona de rei; el Príncep d'Astúries i de Girona timbra el seu amb una corona de príncep; el duc de Maó, una de duc; el marquès des Palmer, una de marquès; el comte d'Olocau, una de comte; el vescomte de Rocabertí, una de vescomte; i el baró de Lluriac, una de baró. Els municipis, comarques i províncies porten les anomenades corones murals, que representen les muralles defensives de les poblacions. Es diferencien pel nombre de torres (un poble en té tres, una vila cinc, una ciutat cinc i una garita entre cada torre, i una comarca

set) i totes són d'or. Per la corona, doncs, ràpidament hom pot identificar la categoria de l'ens local que la porta. La meua recomanació seria la d'una corona mural de set torres, que representarien els set baluards.

La corona de marqués, que a vegades ha portat Eivissa (em refereixo a l'antiga Universitat, que abastava tota l'illa) no té cap sentit perquè no existeix cap Marqués d'Eivissa. Tampoc té cap sentit una corona d'Infant d'Espanya, perquè la illa mai no ha estat patrimoni del fill d'un rei. Les corones que puguem veure en les representacions de l'escut d'Eivissa anteriors al segle XVIII, en realitat no són sinó "coronells", que eren emprats abans de la classificació de les corones, feta a finals del segle XVII o principis del XVIII, i el que volien indicar era que l'entitat pertanyia a la jurisdicció reial. Avui dia, els únics que en propietat només poden timbrar un escut amb corona reial són aquells que van ésser centre o capital d'un regne (Madrid, Lleó, València, Saragossa, Barcelona, Palma de Mallorca, Granada, etc) o aquells als quals un rei va concedir un especial privilegi per timbrar l'escut amb corona reial. Totes les corones reials són iguals, són corones estàndard i només poden variar en detalls molt petits, i mai no ha existit una corona pròpia i típica dels reis d'Aragó, com tampoc ha existit per als reis de Castella o de Navarra.

Les càrregues de l'escut

Penso que l'escut del Consell Insular ha de mantenir el senyal reial dels Quatre Pals, que són un referent històric de la sobirania reial sobre les illes. Crec també que cal mantenir el castell amb la seva forma correcta i tradicional arreu del món (un edifici de tres torres -com molt bé indica Marí i Cardona al seu informe- amb la central, la torre de l'homenatge, més alta), tal i com hom pot veure als documents més antics i que representa l'antic castell d'Eivissa, que defensava i protegia les Pitiüses. El fet que hi hagi representacions de castells amb cinc i amb set torres és degut a un simple caprici -o ignorància- dels artistes. Pel que fa al color del castell, no hi ha possibilitat que sigui d'or perquè el camper de l'escut ja és d'or i or sobre or no es distingiria bé, a més de contradir la primera llei heràldica dels esmalts que no permet metall sobre metall, i cal tenir en compte que originàriament i abans que s'hi blasonés el senyal dels Quatre Pals, el fons o camper de l'escut era de gules. En conclusió, la solució millor és que sigui d'argent.

També penso que cal mantenir el peu d'atzur amb les tres faixes ondades d'argent, que representa el mar

Blasonament

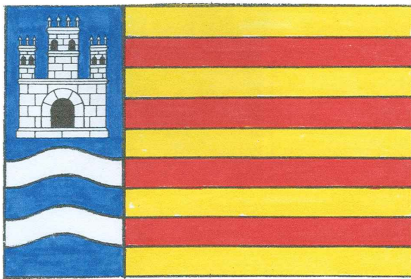
Per tot el que ha estat dit crec, doncs, que l'escut del Consell Insular d'Eivissa i Formentera hauria d'ésser organitzat i blasonat de la manera següent:

ARMES

Escut caironat: d'or, 4 pals de gules, el peu d'atzur amb 3 faixes ondades d'argent, sostinent un castell d'argent tancat de sable. Per timbre una corona mural de set torres.

BANDERA

	Or: 871 U
	Groc: Process Yellow U
	Argent: 877 U
	Blanc: Blanc
	Gules: Super Warm Red U
	Atzur: 298 U
	Sinople: 375 U
	Sable: Extra Black U
	Porpra: 245 U
	Ataronjat: 123 U
	Verd Fosc: 354 U
	Blau Fosc: Blue 072 U

Bandera del Consell Insular

És conegut i tradicional que les banderes, llevat de fets excepcionals, surten dels escuts, i no poden portar colors ni figures que no siguin als escuts.

La part principal de l'escut del Consell Insular porta els Quatre Pals i és lògic que també figurin a la bandera, com també ho és que hi figuri el castell i el peu que representa el mar.

No conec cap bandera de l'antiga Universitat d'Eivissa (en tot cas no m'ha estat presentat cap document) que sigui la de les quatre faixes amb un castell a cadascun dels quatre angles (els dos de l'asta i els dos de vol). Penso que, com que els castells són grocs es distingeixen poc, i no té massa sentit de posar-n'hi quatre quan a l'escut només n'hi ha un. Sóc del parer, per tant, que només n'hi hagi un, en un lloc destacat i que també hi figuri, destacat, el mar.

Per tot això, crec que la bandera del Consell Comarcal d'Eivissa i Formentera hauria d'ésser descrita de la manera següent:

Apaisada, de proporcions dos d'alt per tres de llarg (2x3), groga, amb quatre faixes vermelles, cadascuna de gruix 1/9 de l'alçada del drap, amb un pal blau fosc juxtaposat a l'asta, d'amplària 8/27 de la llargària del drap, carregat amb un castell blanc tancat de sable, d'alçada 17/36 de la del drap i amplària 2/9 de la llargària del mateix drap, situat a 1/36 de la vora superior i a 1/27 de la de l'asta: i dues faixes ondades d'una ona blanques, cadascuna de gruix 1/9 de l'alçada del drap, la de baix a 1/9 de la vora inferior i l'altra a 1/9 de la de baix.

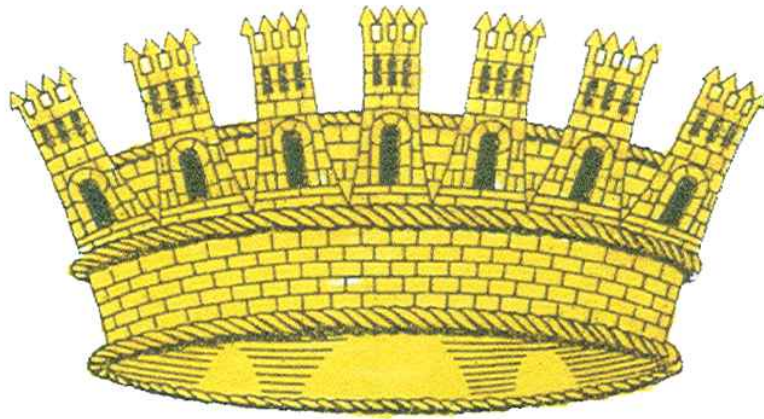
Tonalitats cromàtiques

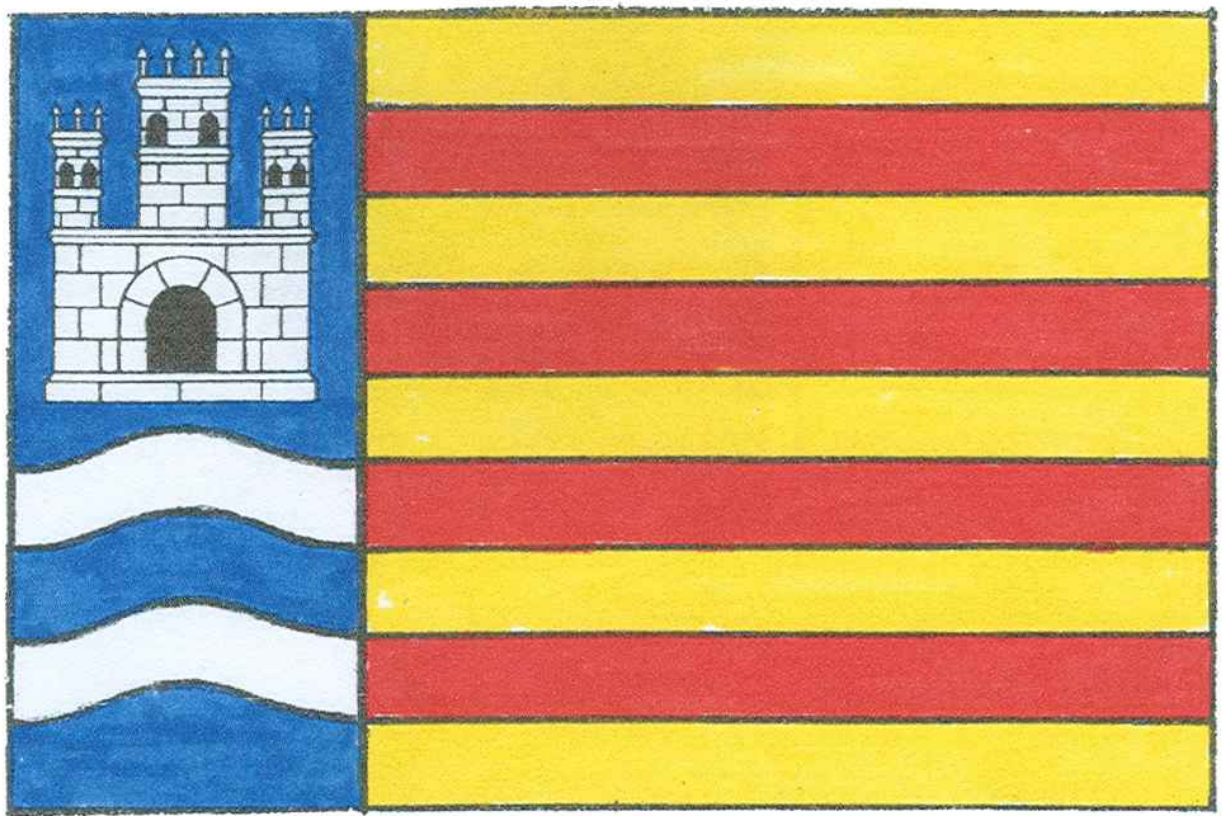
Les tonalitats cromàtiques dels esmalts heràldics, d'acord amb el sistema internacional de colors *Pantone by Letraset*, són les següents:

Or: 871 U
Groc: Process Yellow U
Argent: 877 U
Blanc: Blanc
Gules: Super Warm Red U
Atzur: 298 U
Sinople: 375 U
Sable: Extra Black U
Porpra: 245 U
Ataronjat: 123 U

Els esmalts heràldics or, argent, gules, atzur, sinople, sable i porpra es corresponen respectivament als colors vexil·lògics groc, blanc, vermell, blau, verd, negre i porpra.

En vexil·lologia el blau i el verd poden tenir, en principi, dues tonalitats: clara i fosca. El verd clar i el blau clar són igual al sinople i a l'atzur, el verd fosc és un 354 U i el blau fosc, un Blue 072 U, ambdós del mateix sistema *Pantone*.

**ESTILITZACIÓ DE
L'ESCUT HERÀLDIC**

Consell d'Eivissa

Consell d'Eivissa

Consell d'Eivissa